

Ionchuir, próisis agus aschuir i bhfíorchóras

Súil thapa ar an gceacht

Ar dtús, coinnigh cárta Leap le léitheoir Dublin Bus nó Luas agus fiafraigh cad a tharla idir an cárta agus an bíp. Ainmnigh an t-ionchur, an próiseas agus an t-aschur ar an gclár, ansin mapáil Leap le chéile ar an uirlis idirghníomhach chun sreabh a thógáil, mar shampla oibrithe. Tógann gach grúpa cárta clóite amháin (til féinseirbhíse, aip aimsire nó féinseirbhís leabharlainne), liostaíonn siad an t-ionchur, an próiseas agus an t-aschur ar pháipéar garbh, agus ansin tarraingíonn siad an léarscáil sa Dialann Imscrúdaithe. Iarr ar na grúpaí na socruithe a d'áitigh siad a roinnt, ansin meáigh buntáiste amháin agus míbhuntáiste amháin i saol laethúil na hÉireann.

Cuspóirí foghlama

- Ionchuir, próisis agus aschuir córais dhigitigh aithnidiúil a mhapáil
- Míniú a thabhairt ar an gcaoi a n-oibríonn an t-ionchur, an próiseas agus an t-aschur le chéile chun go bhfeidhmeoidh an córas
- Buntáiste amháin agus míbhuntáiste amháin den chóras a mheá i gcomhthéacs Éireannach

Roimh an gclog: réiteach

Clóigh cárta córais amháin do gach grúpa (bileog chártaí grúpa an cheachta, Cártaí A go C) agus scaip na trí chineál ar fud an ranga (til féinseirbhíse, aip aimsire, féinseirbhís leabharlainne). Is don rang ar fad amháin atá Leap: ná cuir sa phaca é. Oscail an uirlis idirghníomhach chun sreabh a thógáil ar an gclár bán idirghníomhach. Bíodh leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe agus páipéar garbh réidh agat.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
cártaí fíricí faoi chórais (tíl féinseirbhíse san ollmhargadh, aip aimsire, féinseirbhís leabharlainne)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	scríobh ainmneacha na dtrí chóras ar pháipéar garbh agus léigh téacs na gcártaí os ard ó nótaí an mhúinteora
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	seomra ranga	páipéar gan líne le trí bhosca a bhfuil lipéid orthu: Ionchur, Próiseas, Aschur
páipéar garbh chun liostaí garbha ionchuir, próisis agus aschuir a dhéanamh	1	grúpa	seomra ranga	cúl bileoige oibre a úsáideadh cheana
pinn luaidhe	1	dalta	seomra ranga	aon uirlis scríbhneoireachta

Pointe sábháilteachta

Níl aon réamhchúram ag teastáil seachas gnáthchúram an tseomra ranga. Níl gá le haon ghléas don phríomhthasc; ritheann an uirlis idirghníomhach ar chlár bán idirghníomhach an ranga.

Céimeanna teagaisc

- **Smaoineamh an lae inniu: ionchur, próisis agus aschur:** Tabhair na trí lipéad uair amháin, gan iad a athrá: téann an t-ionchur isteach, is é an próiseas an obair fholaithe, tagann an t-aschur amach. Ná héiligh samhail iomlán labhartha fós. Ná húsáid an focal 'córas' go dtí go mbeidh timthriall iomlán Leap le feiceáil sa chéad chéim eile.
- **Mapáil léitheoir cártaí Leap le chéile:** Oibrigh an uirlis idirghníomhach chun sreabh a thógáil ar an gclár bán idirghníomhach (más gá, bain úsáid as na cártaí Leap gearrtha amach ar an gclár ina háit). Cuir na trí chárta Leap ina n-áit tú féin ar dtús, agus abair gach lipéad os ard; ansin glan an clár agus tóg an léarscáil arís go tapa ó mholtaí an ranga. Fiafraigh: dá mbainfimis an cárta próisis, an mbeadh ciall leis an aschur fós? Glaoigh go díreach ar bheirt de na daltaí ciúine.
- **Imscrúdaigh córas aithnidiúil Éireannach:** Fág an clár glan, nó ná cuir air ach leideanna plé. Ná fág léarscáil Leap ar taispeáint nó cóipeálfaidh na grúpaí í. Tabhair cárta amháin agus páipéar garbh do gach grúpa. Siúil timpeall agus éist le teanga próisis a bhaineann le seiceáil, meaitseáil nó cinneadh a dhéanamh, ní le cnaipe a bhrú. Iarr ar gach grúpa an tús abairte a rá os ard uair amháin sula mbogann siad ar aghaidh.
- **Taifead do léarscáil Ionchur → Próiseas → Aschur:** Aistríonn na daltaí an liosta garbh go léarscáil néata ionchur, próisis agus aschur ó chlé go deas sa Dialann Imscrúdaithe. Mura léiríonn léarscáil ach cnaipí a bhrúnn an t-úsáideoir, iarr orthu an próiseas folaithe a chur isteach sa lár. Cuireann na daltaí a chríochnaíonn go luath an méid seo leis: Oibríonn na codanna seo le chéile trí...
- **Roinn léarscáil Ionchur-Próiseas-Aschur do chórais:** Ná lig ach do dhá ghrúpa a léarscáil iomlán a chur i láthair, nóiméad an ceann; ansin glac abairt amháin ó gach grúpa eile faoi chuid amháin a raibh díospóireacht acu faoin áit ar cheart í a chur. Ná déan babhta ina n-ainmnítear na trí chuid. Nuair a ainmnítear an meaisín féin mar an próiseas, fiafraigh cad atá sé a dhéanamh i ndáiríre ag an nóiméad sin agus lig don ghrúpa é a cheartú os ard.
- **Buntáiste agus míbhuntáiste:** Nóiméad amháin sna grúpaí céanna, ansin trí nó ceithre thuairim ó chórais éagsúla. Brúigh na daltaí thar 'tá sé nua-aimseartha': fiafraigh cé a bhaineann leas as agus cé dó a mbeadh sé níos deacra. Spreag pointí nithiúla, mar shampla: bípeanna 'earra gan choinne', rabhaidh aimsire don chontae mícheart, cártaí leabharlainne blocáilte a dteastaíonn leabharlannaí lena réiteach.

Cad ba cheart a fheiceáil

Ba cheart go léireodh na léarscáileanna gníomh soiléir de chuid an úsáideora mar ionchur, seiceáil/ríomh/meaitseáil fholaithe mar phróiseas, agus comhartha, athrú ar an scáileán nó admháil mar aschur. Til féinseirbhíse: barrachód a scanadh → an praghas/an t-iomlán a aimsiú → praghas ar an scáileán nó ar an admháil. Aip aimsire: áit a chlóschríobh nó suíomh a cheadú → réamhaisnéis a fháil agus a mheaitseáil → deilbhíní agus teocht. Leabharlann: cárta/leabhar a scanadh → an taifead iasachta a nuashonrú → dáta dlite nó bíp. Is iondúil go gcuireann léarscáileanna aisteacha an gléas ar fad nó brú cnaipe sa cholún próisis.



Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- Tugann daltaí 'an próiseas' ar an mbíp nó ar an solas glas, nó tugann siad 'an t-aschur' ar an til ar fad nó ar an aip ar fad. Taispeáin lipéid an chláir arís: is é an t-ionchur an rud a théann isteach, is é an próiseas an obair fholaíthe nach féidir linn a fheiceáil, is é an t-aschur an rud a thagann amach. Iarr orthu an cárta a bhogadh go dtí go ritheann an tsaighead ionchur → próiseas → aschur.
- Ainmníonn daltaí cnaipe a bhrúnn an t-úsáideoir mar an próiseas, seachas an tseiceáil, an mheaitseáil nó an ríomh a dhéanann an meaisín. Fiafraigh: cad a chaithfidh an meaisín a oibriú amach sula bhféadfadh sé freagra a thabhairt? Treoraigh iad i dtreo praghas a aimsiú, meáchan a sheiceáil, táille a ríomh nó taifead iasachta a nuashonrú, ón liosta leideanna ar a gcárta.
- Deir daltaí go bhfuil an córas go maith toisc go bhfuil sé nua-aimseartha, gan aon bhuntáiste ná míbhuntáiste ón saol iarbhír a lua. Cuir an cheist ar bhealach eile: fiafraigh an bhfuil sé níos tapúla nó níos moille dóibh féin, agus cé a d'fhéadfadh deacracht a bheith aige é a úsáid. Spreag pointe nithiúil breise amháin: bíp gan chúis, scuaine fhada, nó gá le duine fásta.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tabhair cárta an til féinseirbhíse don ghrúpa agus lig dóibh an liosta leideanna a úsáid beagnach focal ar fhocal chun ionchur soiléir amháin, próiseas soiléir amháin agus aschur soiléir amháin a aimsiú.	• Nuair a bheidh léarscáil ionchuir, próisis agus aschuir amháin atá láidir críochnaithe acu, iarr orthu ionchur nó aschur eile a chur léi ar an bpáipéar garbh céanna agus léarscáil grúpa eile a sheiceáil i gcogar.	• Iarr orthu ionchur eile a chur leis agus a rá cad nach n-oibreoidh mura mbeidh an t-ionchur sin ann; faoi bhun na léarscáile sa dialann, iarr orthu a scríobh conas a oibríonn na trí chuid le chéile.

Nasc traschuraclaim

Nasc léarscáileanna na haipse aimsire leis an Tíreolaíocht: réamhaisnéisí Met Éireann agus an fáth a bhféadfadh léamha cois cósta agus léamha intíre a bheith difriúil.